

Stacey Lannert
en Kristen Kemp

Levenslang

Een tweede eerste keer

Een tweede eerste keer zat er voor mij niet in. Ik was veroordeeld tot levenslang zonder kans op voorwaardelijke vrijlating, maar met één magische pennenstreek gooide Matthew Blunt, de gouverneur van Missouri, de gevangenisdeuren voor me open. Na achttien jaar mocht ik weer Stacey Ann Lannert zijn in plaats van gedetineerde nummer 85704.

Dat nummer raak ik nooit meer helemaal kwijt, maar ik ben wel een nieuw leven begonnen. De echte wereld was pure magie. In de buitenwereld zag ik overal wonderen: groepjes vogels in bomen, sneeuwvlokjes op mijn voorruit, een klaarover die kinderen een kruispunt over hielp. Ik zag mijn adem als een wolk opstijgen in de koude buitenlucht. Ik raak niet snel van mijn stuk, maar toen ik mezelf in de spiegel zag was ik verbijsterd.

Sinds mijn achttiende heb ik achttien jaar gevangen gezeten. Dat zijn fijne, overzichtelijke cijfers, maar de rest was een puinhoop. De ellende begon in 1980 op mijn achtste. In 1990 veranderde mijn leven in één klap, ten goede en ten kwade. Ik had een moord gepleegd en mijn vader omgebracht, die mij seksueel misbruikt had. Mijn leven splitste zich af van het gewone leven.

Tijdens mijn gevangenisstraf – die ik terecht vond – werd ik afgezonderd in een wereld waar knuffelen verboden was en het internet nooit was uitgevonden. Een draadloze telefoon die in je zak paste, zoiets kon ik me niet eens voorstellen. Ik zat in een universum waar

ik niet mocht praten, lopen of plassen zonder speciale regels en toestemming. Mijn grauwe, afgedragen kleren moesten goedgekeurd worden. Een blik chili con carne was een feestmaal en ik moest altijd goed uitkijken of ik me dat wel kon veroorloven. In het begin was ik te versuft om te huilen en zat ik te ver bij mijn gevoel vandaan om ook maar ergens mee te zitten. Ik kon mijn emoties uit de kast halen en weer wegzetten alsof het bibliotheekboeken waren. Verdriet en geluk, het voelde allemaal hetzelfde. De gevangensmuren die ik zelf in mijn eigen hoofd had opgebouwd – voor en na de moord – waren net zo grijs en kil als de muren waarachter ik opgesloten zat. Mijn tralies waren niet alleen fysiek van ijzer, maar ook emotioneel.

We springen even vooruit naar februari 2009. Ik was zesendertig en ineens waren de tralies weg. Iemand had de onvoorstelbare goedheid om mij genade te schenken. Ik werd bevrijd van mijn eigen zondeval. Nadat ik mijn hele volwassen leven had opgeofferd aan de hoop op genade.

Als ik al zo veel vergiffenis verdien, wil ik een leven leiden dat deze genadige daad waardig is. Ik moet alleen uit zien te vinden hoe ik een leven moet opbouwen in deze wereld. Werk zoeken. Een auto kopen. Uitvogelen hoe mobiel bellen werkt, laat staan sms'en. En sinds wanneer is een kop koffie bestellen zo ingewikkeld? En waarom zou je rauwe vis met rijst willen eten?

De eerste keer dat ik een warenhuis binnenliep was ik zo verbijs-terd dat ik begon te zweten. Meestal vind ik zweten wel lekker – ik ben aerobicsinstructeur – maar toen even niet. De stoffen hadden meer kleuren en patronen dan een LSD-trip. Al die borden en reclames en mensen die in elk gangpad tegen me aan botsten. Ik had beha's nodig, maar die winkel was zo groot als een voetbalveld.

Ik ging weg.

Ik besloot dat ik dan nog maar iets langer moest leven zonder essentiële dingen.

De laatste achttien jaar in de gevangenis viel er weinig te winkelen. Ik leverde een lijstje in bij het gevangenispersoneel als ik schoenen, t-shirts, chili con carne of wat dan ook nodig had. Ik betaalde ervoor,

want alle gevangenen hebben baantjes met absurd lage lonen. Een paar dagen of maanden later ging ik dan naar een loket, waar het personeel me mijn bestelling in mijn handen duwde. Het was niet eens een winkel. Er was waardeloos weinig te krijgen. Maar het was in elk geval simpel. Ik snakke naar meer keuzevrijheid, maar toen ik die eindelijk kreeg, raakte ik in paniek.

Ik vroeg om hulp.

Mijn moeder bood aan om met me te gaan winkelen. Een bijzonder hartelijk gebaar, want in mijn jeugd winkelden we nooit samen. Ze zat altijd op school, op haar werk of aan de telefoon met vriendinnen. Als prepuber koos ik mijn eigen haarlak en haarbanden uit. Uiteindelijk haalde ik ook de meeste boodschappen. Ik winkelde vroeger heel veel, dus wat was nou het probleem? Ik moest en zou eruit komen.

Met mijn moeder.

Een nieuw begin.

We gingen naar een gigantisch warenhuis en keken rond. Na een kwartier zag ze dat het zweet me alweer uitbrak. Ze greep meteen in. Ik had alleen maar twee beha's nodig en er waren er ongeveer 250.000 om uit te kiezen. Er zaten lettervormige bandjes aan die ik nog nooit eerder gezien had. Sommige hadden helemaal geen bandjes. Ze beloofden allemaal wonderen, perfecte pasvorm, liftende effecten, puur comfort, flexibiliteit en controle. Maar ik wist niet eens wat voor maat ik had. In de gevangenis droeg ik alleen sportbeha's. Als ik al eens een echte beha bestelde, zat hij niet goed. Als ik een klein model sportbeha bestelde – maakte niet uit wat voor soort – ging het wel.

Mijn moeder zag mijn ogen alle kanten op draaien. Na twee minuten rondrennen bracht ze me vijf modellen, waar ze me een exemplaar uit liet kiezen. Ik kon weer ademen. Ik hield op met zweten. Vijf beha's ging nog net, 250.000 stond gelijk aan een paniekaanval. Ik koos er een uit die ik mooi vond. Die zat voor geen meter. Ik probeerde mijn tweede keus. Die was niet geweldig. Na drie keer passen waren we eruit. Het geluk zit in een klein hoekje: een beha die past.

Nu had ik ondergoed voor een vrij mens, een vrije volwassene. Ik

ging de gevangenis in als een bange, beschadigde tiener en ik kwam eruit als een rijpe dertiger.

Toen keek ik in de passpiegel.

Ik verstijfde. Ik bleef maar staren. Ik had mijn eigen lichaam niet meer gezien sinds mijn tienerjaren. We hadden geen grote spiegels in de streng beveiligde strafinrichting waar ik zat. Mooi zijn was niet echt een prioriteit. In al die tijd had ik er zelfs nauwelijks bij stilgestaan hoe ik eruitzag. Op wie moest ik indruk maken? Gevangenebewaarders, gevangenen, een incidentele bezoeker? Maar ineens maakte het wel degelijk uit hoe ik eruitzag. Ik was zesendertig en ik wilde mezelf zien.

Was ik dat?

Echt?

Waarom waren sommige plekken zacht geworden terwijl ze eerst hard waren? Mijn taille was een stuk flubberiger geworden en mijn bovenbenen en borsten ook. Als ik mijn lichaam de laatste tien jaar zelfs maar één keer gezien had, was het verschil misschien niet zo dramatisch geweest. Ik kon wel huilen en voelde de tranen prikken. Maar ik hield ze binnen.

Dit – alles – was belachelijk.

Mijn moeder stond voor de paskamer. Na een lange stilte gluurde ze even om het gordijntje. Ze zag mijn gezicht en ze zweeg even. Toen zei ze: ‘We worden allemaal ouder. Iedereen verandert.’ Ze deed het gordijn weer dicht en zei: ‘Alles zakt nu eenmaal een beetje uit.’

‘Ik had geen idee dat ik oud zou worden in de gevangenis,’ zei ik, half voor de grap, maar ook half serieus. Mijn vrienden zeiden altijd dat de gevangenis mensen in vorm houdt. Het lichaam van een gevangene wordt immers niet gesloopt door alcohol, drugs, doorgehaalde nachten en andere mensen. Maar mijn vrienden hadden het mis.

Ik zou niet verdrietig worden. Dat stond ik mezelf niet toe. Ik was vrij. Ik kon niet ontkennen dat mijn lichaam oud was geworden in de tijd dat mijn wereld stilstond. Maar mijn lichaam was ook volwassen geworden. Ouder en wijzer.

Ik was altijd rond de één meter zevenenvijftig lang en ik was sportief, maar mijn taille was toch iets dikker geworden. Als gediplomeerd fitnessinstructeur wist ik dat ik vijf uur per dag zou moeten sporten om dat kwijt te raken. Als ik nog in de gevangenis had gezeten, had ik die uren wel vrij kunnen maken – en meer ook – om te sporten. Maar dan zou ik geen passpiegel hebben om mijn buik te bewonderen. Ik wist wel wat beter was. Ik besloot om net zo veel van mijn zwembandjes te gaan houden als van patat. Dat kregen we niet in de gevangenis.

En wat nog belangrijker was, ik zou van mijn moeder houden. Ze is de enige ouder die ik heb.

Iemand was barmhartig geweest en dat gaf me de kans om een lange, aandachtige blik op mezelf te werpen in een spiegel. Ik dacht aan mijn levensweg. Hoe was ik hier beland? Ik vroeg me af wat God nog meer op mijn weg zou brengen. Ik nam me voor om alles wat ik had geleerd te gebruiken om mijn wereld en de wereld om me heen te verbeteren. Als ik een tweede kans verdiende, dan hoopte ik dat ik die belofte zou kunnen waarmaken. Zou ik eindelijk de persoon kunnen worden van wie ik droomde?

Ik werd vrijgelaten op 16 januari 2009.

Mijn leven zou een goede invulling krijgen, daar zou ik wel voor zorgen. Ik kreeg een nieuwe kans en die zou ik niet verprutsen.

Ik ben er het levende bewijs van dat iedereen – zelfs een misdadiger met levenslang – een spirituele weg kan afleggen. Ik ben het bewijs dat mensen kunnen veranderen. Het bewijs dat mensen kunnen leren en liefhebben en doorleven. Zelfs de ongelukkigste persoon ter wereld kan een vuurtje stoken, de juiste materialen bij elkaar zoeken en een glimmend stuk glas maken. En dan bedoel ik niet van dat breekbare glas, maar goed gemaakt, stevig glas van het soort waar oude frisdrankflesjes van gemaakt werden. Het is het waard om zulk glas te redden van de vuilnisbak, het te verzamelen en te beschermen.

We zijn het allemaal waard om gered en beschermd te worden.

In het begin

De meeste mensen beroven nooit iemand van het leven. Het is een afschuwelijke daad, zwaar taboe, alleen acceptabel in thrillers. Maar veel mensen zeggen regelmatig: 'Ik vermoord je.' Een vrouw kan het zeggen tegen een man die ongevraagd thuiskomt met een gloednieuwe terreinwagen. Een vader kan het tegen een zoon zeggen als hij die terreinwagen in de prak rijdt. Het zijn normale woorden als ze niets betekenen. Gelukkig houdt het zinnetje 'Ik vermoord je' meestal niet veel echte dreiging in.

Meestal niet.

Maar wat als die woorden gezegd worden tegen een vrouw die pijn lijdt, een meisje dat pijn lijdt? Een meisje dat misbruikt wordt? Een meisje dat bijna elke dag te horen krijgt dat ze een waardeloze hoer is? Dat meisje was ik. De woorden 'Hou je stil of ik vermoord je' waren echt. Dus ik hield me stil. Ik maakte meestal zo min mogelijk geluid. Tegelijk kropten mijn schaamte, mijn isolatie en mijn woede zich op in de jaren waarin ik bad dat mijn problemen zouden ophouden. Ik bad dat ik met rust gelaten zou worden, dat ik, al was het maar voor eventjes, niet verkracht zou worden. Mensen zoals ik zijn vogels in een kooi.

Mijn kooi was mijn huis.

Mijn kooi was mijn eigen bed.

Iemand vermoorden is de gruwelijkste en minst beschaafde manier om een probleem op te lossen. Maar het gebeurt niet in een vacuüm als

er normale mensen bij betrokken zijn. Spanningen bouwen zich met-tertijd op als in een snelkookpan. Gaat mijn verkrachter de volgende keer te ver en maakt hij me dood? Moet ik mezelf doden zodat ik al die pijn niet meer hoef te voelen?

Voor mensen met dit soort ervaringen is moorden echt. Iedereen kan dood, daar is niet veel voor nodig. De meeste slachtoffers overwegen zelfmoord. Maar soms fantaseren we, vervuld van schuldgevoel, over de dood van onze verkrachters. Niet dat we het per se zelf willen doen. In onze nachtmerries is hij in één klap dood na een auto-ongeluk. Niet zo'n vreemde gedachte, want hij stapt continu bezopen in de auto. Of misschien lokt hij een gevecht uit met iemand die hem aan-kan en hem ook echt te grazen neemt. Maar stel nou, even hypothetisch gesproken, dat de verkrachter in gevecht raakt met zijn slachtoffer en zij hem op wonderbaarlijke wijze overwint en ervandoor gaat? Dan kan ze ontsnappen naar een gelukkiger leven, waarin ze ook eens een nacht kan doorslapen. Dan kan ze ergens naartoe waar het donker haar geen doodsangst aanjaagt. In dromen kunnen dit soort scenario's uitkomen.

In het echt is er meestal een wapen voor nodig om een sterke man te overmeesteren. Dus gaat de fantasie verder: stel nou dat ze op de een of andere manier aan zo'n wapen weet te komen? Stel dat ze het gebruikt? Stel dat ze hem zelf vermoordt? En zo worden de woorden 'Ik vermoord je' een verwrongen soort werkelijkheid.

Vrouwen staan niet bekend om hun moordzuchtigheid. Volgens het ministerie van Justitie plegen ze maar tien procent van alle moorden. Maar als ze het doen, vermoorden ze in een op de drie gevallen hun eigen partner of een familielid. Uit criminologisch onderzoek blijkt dat vrouwen het meestal niet van plan waren, dat ze niet eens wisten dat ze ertoe in staat waren en dat de beslissing vaak pas een paar seconden vooraf valt. Mannelijke moordenaars handelen vaker met opzet en niet per ongeluk. Ze weten al lang van tevoren precies wat ze gaan doen. Mannen distantiëren zich ook niet emotioneel van hun misdaden. Maar vrouwen, vooral verkrachtingslachtoffers, kunnen zich soms niet eens precies herinneren hoe ze het hebben ge-

daan. Als ze het zich wel herinneren, krijgen ze geen adem meer en komt er alleen maar gal naar boven. Ze krijgen een paniekaanval of een zenuwinzinking. Ze lijden te erg onder wat ze hebben gedaan – en waarom ze het hebben gedaan – om de details naar boven te kunnen halen, volgens onderzoeker Jack Levin aan de Northeastern University. Vaak moorden vrouwen omdat ze bang zijn dat ze zelf vermoord worden.

De meeste mensen hebben niet zulke gedachten over de dood, maar ik heb ze het grootste deel van mijn leven gehad.

Doden is meer iets voor dieren als de zeearend. Die moet jagen om zichzelf en zijn kuikens te voeden en het hoeft hem niet aangeleerd te worden. St. Louis, de stad waar ik vandaan kom, staat erom bekend dat er in de wintermaanden arenden komen. De mensen staan er niet bij stil, maar het kan aardig koud worden in Missouri, met sneeuw, ijs en ijzel. Dan komen de arenden.

Ijsvrij was een traktatie voor de meeste kinderen. Maar toen ik iets ouder werd, ging ik het minder leuk vinden. Thuisblijven was geen vakantie, het was vaak een straf. Ik wilde ook een arend zijn, groot en sterk, met een scherpe puntsnavel om me mee te verdedigen. Ik droomde van vleugels waarop ik weg kon trekken als het seizoen veranderde. Als het buiten op zijn allerkoudst was, zag ik ze wel eens bij de Mississippi. Ze hingen graag rond in de buurt van het modderige water van de rivier. Het schijnt dat dit de beste plek is om eten te vinden en nesten te bouwen in de platanen. Arenden jagen op vis, reptielen, kleine zoogdieren en picknickvoedsel. Het kan ze niet schelen of hun eten dood of levend is als ze omlaag suizen met hun dodelijke klauwen in de aanslag. Ze leren zich aan te passen om te overleven. Het zijn gespierde beesten. Taaie, vechtlustige aaseters. Toen ik klein was stonden ze op de lijst van bedreigde diersoorten, dus als ik er een zag, was ik helemaal opgewonden.

Als ik een ander kind was geweest in een ander gezin, zou ik de Amerikaanse arend heel patriottisch als een nobel dier beschouwd

hebben. Dan had ik me geconcentreerd op zijn verenpak en zijn schoonheid, in plaats van zijn waanzinnige talent om in leven te blijven. Ik zag de arend als een taai slachtoffer van de menselijke invasie, een dier dat met tanden en klauwen vecht om in leven te blijven. Dat was precies hoe ik me voelde na mijn negende. Er was zo veel van me afgepakt dat ik niet de vrijheid in mijn hoofd had om na te denken over spelen met vriendinnen of over vriendschapsarmbandjes van borduurgaren. Ik vluchtte weg in mijn eigen gedachten, in sport, in mijn fantasie. Ik vond troost bij onze kat Buttercup, mijn hond Prince, het atletiekteam en de school.

Voor mijn achtste was mijn leven veel beter. Ik kon onschuldiger naar de arenden kijken. Ik glimlachte vaker omdat ik het zelf wilde en niet alleen om anderen een plezier te doen. Ik ben op 28 mei 1972 geboren, vlak buiten St. Louis, een stad in de staat Missouri. Ik was een blij baby met een moeder die thuisbleef, die van me hield en voor me zorgde. Ik had een vader die na zijn werk thuiskwam, hoewel hij vaak studeerde achter de gesloten deur van zijn werkkamer.

Mijn moeder hield de boel zo lang als ze kon bij elkaar.

Ze was wel gewend aan de moeilijkheden des levens, want ze had in haar jeugd genoeg meegemaakt. Haar meisjesnaam was Deborah Paulson en ze is op 17 oktober 1951 geboren in Granite City in de staat Illinois. Ze was de oudste van vijf kinderen en ze kon niet wachten om het platteland waar ze was opgegroeid te verlaten. Het eerste huis dat ze zich herinnert had twee slaapkamers, een voor de kinderen en een voor haar ouders. Toen mijn moeder zeven jaar was, kreeg ze acute reuma en lag ze heel lang in het ziekenhuis. Daarna moest ze meer dan een jaar thuisblijven van school. Ze moest rustig aan doen en kon niet eens de trap op naar de bovenverdieping. Ze sliep op een opklapbed in de woonkamer. Haar moeder bracht haar een po, omdat de enige wc van het huis helemaal boven was. De dokter zei dat Debbie nooit kinderen zou kunnen krijgen en dat ze later in haar leven weer acute reuma kon krijgen. Mijn grootmoeder omringde Debbie met zorgen en bezorgdheid. In die tijd was mijn grootmoeder heel lief voor mijn moeder.